

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAMBINDER

Belijdenis doen [p.4]

Gereformeerde Gemeente Spijkenisse

23/11/2017
jaargang 96

nr **08**

Na geruime tijd 's zondags twee keer naar Poortugaal te hebben gelopen, wordt er vanaf ongeveer 1940 's zondagsmorgens ook een preek gelezen in de woning van J. van der Sluijs te Spijkenisse. Vanaf 1 januari 1961 worden er (als afdeling van Poortugaal) voortaan twee diensten in Spijkenisse belegd, in een zaal van het verenigingsgebouw 'Kontakt' aan de

Vredeshofstraat. Op 21 maart 1963 vindt de instituering tot zelfstandige gemeente plaats. In 1968 wordt het huidige kerkgebouw in gebruik genomen. Zes jaar later wordt het aantal zitplaatsen uitgebreid tot 280. Bij de renovatie van de kerkzaal, in 2015, wordt het aantal zitplaatsen echter teruggebracht tot 225. De gemeente is vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 133.

Zo waakt dan

De Heere Jezus leerde vaak door gelijkenissen. In het gedeelte waartoe onze tekst behoort, heeft Hij zojuist gesproken over de vijf wijze en de vijf dwaze maagden. Ze waren allen aan het wachten op de bruidegom. Het duurde en duurde maar. Uiteindelijk vallen ze samen in slaap. En toen kwam onverwacht het geroep: 'De bruidegom komt'.

Zo waakt dan, want
gij weet de dag niet...
Mattheüs 25:13a

Zo zal het ook zijn aan het einde der dagen, wil de Zaligmaker ons voorhouden. De wederkomst zal niet spoedig zijn. Eerst zal er een uitzien zijn naar Zijn wederkomen, maar later zal dat verflauwen. Uiteindelijk zullen zowel de ware gelovigen als de andere kerkmensen in slaap vallen. Eerst worden ze sluismerig en dan vallen ze in slaap. Tegen deze achtergrond klinkt onze tekst: 'Zo waakt dan, want gij weet de dag niet'.

Is dat ook niet vandaag de boodschap? Te midden van alle onrust en ontwikkelingen.

De Heere Jezus laat Zijn wekstem horen. Misschien zijn wij sluismerig. Mogelijk denken we dat het nog wel een tijdje zal duren eer Christus zal wederkomen. We zijn zo druk met de dingen van deze tijd. We leven bij het Woord, maar werkelijk waken... Echt werkzaam zijn vanwege onze ziel... Als het over de Heere gaat; we zijn niet onverschillig. We lezen in het Woord, komen trouw naar de kerk. Maar onrust vanwege onze zondeschuld is ons feitelijk vreemd. Zielenood echt beleven, doen we niet. Aanhoudend en indringend zoeken en smeken is nog niet de praktijk. Ons werkelijk verootmoedigen voor de Heere en bedelen om genade, praktiseren we nu niet echt. Sluismerig, dat is onze geestelijke toestand. Eigenlijk hebben we dan een godsdienst zonder God en zijn we christenen zonder Christus.

ds. P. Mulder,
Geldermaalen

Minder levendig

Sluismerig geworden. Dat geldt ook hen die oprecht de Heere hebben leren vrezen. Ze mogen weten van het begin dat de Heere in hun leven maakte. Misschien heeft het de Heere behaagd verder te leiden en te brengen tot de bewuste kennis van de weg der zaligheid in Christus. Maar hoe is het nu? Het is anders geworden; minder levendig. Zo druk met de dingen van alle dag; met de zorgen en gebeurtenissen. Zeker wordt de dienst des Heeren waargenomen, maar de liefde is verflauwd. De levende omgang met de Heere wordt niet beoefend, wordt misschien slechts vormelijk gezocht, maar niet nooddriftig en heilbegerig. We mogen wel weten dat de Heere naar ons heeft omgezien in Zijn genade, maar het geloof wordt niet met daden echt beoefend. En uitzien naar de wederkomst is niet een stuk van het gebedsleven.

Sluismeren doen we. Nog even en we vallen in slaap. Dan heeft het hier en nu helemaal de overhand. Dan is er helemaal geen levend werkzaam zijn met geestelijke zaken meer. Dan is ons lezen in het Woord en luisteren naar de verkondiging daarvan nog slechts een zaak van het verstand en van goede gewoonte. Het hart is zo ver af. De binnenkamer feitelijk zo leeg. We hebben er nog wel een toelichting bij: een mens kan zichzelf nergens brengen...

Ernstig en welmenend

De wekstem klinkt. Ernstig en welmenend. 'Zo waakt dan'. In Woord en gebed. Niet af en toe, maar aanhoudend. Niet vormelijk, maar wezenlijk. In verootmoediging en strijd, in liefde en geloof. 'Want gij weet de dag niet'. De dag van de wederkomst. De dag van onze dood. Want dan worden we opgeroepen voor Gods rechterstoel.

Waakt dan en bidt. Bedenkt uw zonde en vervloeking. Laat het er toe mogen komen dat ge bekering en genade zoekt. Dat de smeekbede zal zijn: 'Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwe Geest'. Verlaat toch de slechtigheden en lauwheden. Laat er mogen zijn een treden in de weg des ver-

In dit nummer

- 4 Belijdenis doen [1]
- 6 De regenboog van deze tijd [2]
- 20 Bileam, profeet van satan of van God?

- 2 Zo waakt dan
- 3 Onderwijs van vader Smytegelt [46]
- 5 De Christinnereis [3]
- 7 Dat wil zeggen
- 8 Commentaar: Jakob kon wachten
- 9 Abraham Hellenbroek [11]
- 10 Kruiningen
- 11 Jeugdtribiek
- 12 Boekennieuws
- 13 Kerknieuws
- 13 In memoriam
- 14 Berichten
- 14 Kerkdiensten

Onderwijs van vader Smytegelt [46]

stands. Zoekt toch te erkennen voor Zijn aangezicht uw ongerechtigheid. Het klinkt ons nog toe: 'Laat u met God verzoenen'. Straks is het te laat. U moet wederom geboren worden. Nu kan dat nog. Het Woord gaat nog uit; de Geest werkt nog. Waakt dan, want gij weet de dag niet.

Dat klinkt ook tot degenen die wel olie in hun lampen hebben. Dat wil zeggen: die wel de Heilige Geest hebben ontvangen. Die wel van nieuws geboren werden en mogelijk ook verder geleid werden. 'Ontwaakt', zegt de Heere tot u. O, slaapt dan niet voort. Tot u klinkt het mogelijk: 'Wordt niet sluismerig'. Laat er toch mogen zijn een afleggen van alle ingezonkenheid. Komt opnieuw tot de goede strijd des geloofs. Zoekt de binnenkamer maar veel op. Al moest u met uw verstand beginnen, omdat u zo ingezonken bent; zou de Geest der gebeden niet meer levend zijn? Laat de begeerte naar Hem en Zijn gemeenschap toch weer levendig mogen worden. Straks komt Hij; laat Hij u dan niet slapende vinden.

Ten koste gelegd

Een heel kerkelijk jaar is weer voorbij. Wat is er veel arbeid aan onze zielen ten koste gelegd. De Heere kan met recht zeggen: Wat heb Ik nog meer aan Mijn wijngaard te doen? En hoe is het nu met ons? Wat heeft het ons gebracht?

We weten de dag van 's Heeren wederkomst niet. We weten wel dat de tijd voorts kort is. En de dagen boos. Allerlei geruchten maken ons duidelijk dat het einde nabij is. Zo waakt dan.

De Heere Christus heeft altijd gewaakt en daarom zal Zijn Kerk toch bewaard blijven. Ook in de ure van verzoeking en van sluismering. Want Hij zal nooit laten varen wat Zijn hand begon. Hij is de eeuwig Getrouwe. Dat is het grote wonder.

'Ontwaak Noordenwind, en kom Gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame en ate van Zijn edele vruchten.'

Over de houding in het gebed

Vr. Zou men kunnen weten of iemand de Geest des gebeds heeft?

Antw. Ja, men zegt dikwijls: 'Deze of die heeft een schone gave des gebeds'. Maar het is dikwijls zo breed niet als men wel denkt. Men kan al veel doen en ernstig bidden, zodat zelfs anderen daarvoor bewogen zouden worden en dat het toch niet door de Geest der genade en des gebeds is.

Vr. Hoe is dan zo'n mens, die de gaven des gebeds waarlijk heeft door de Geest?

Antw. 1e. Als het een geestelijke gave is, zal God zulk een mens ook zeer naarstig maken tot het gebruik der middelen, om die begeerde zaken te verkrijgen. De Geest maakt geen lui aard. Bidden ze om licht, troost, weekheid, om de kussen van des Heeren mond, zij gebruiken de middelen om dat begeerde te verkrijgen. Maar zijt gij lui, dan is het de Geest niet, Die in u bidt, want de Geest maakt ze even zo genegen tot de middelen als tot de zaak zelf. Zijt ge overtuigd dat, zo gij de middelen niet gebruikt, gij niets te wachten hebt, het is de Geest. Zijt ge daar niet van overtuigd, het is de Geest niet.

Gebruikt gij de middelen niet, dan hebt gij geen licht of troost te verwachten. De Geest zegt ook niet: 'Ik kan niet bidden, noch zal meer bidden', maar de Geest leert het, Ps. 37:5: 'Wentel uw weg op de Heere, en vertrouw op Hem, Hij zal het maken'. Voed zo uw hart met getrouwheid en onderzoek uzelf. God heeft in ons bidden geen behagen als wij geen handen aan het werk slaan. Doen wij dat, dan ziet de Heere dat wij het menen en het ons ernst is. Dan moogt ge ook tot de Heere zeggen: 'Daar ligt nu wel het gebed, maar wijs mij nu ook welke weg ik moet inslaan om het begeerde te verkrijgen'. De Geest zegt: 'Bidt maar, en steek ook uw hand uit en werk'.

2e. Dan is het de Geest des gebeds als God ons zo doet aanhouden, al was het tien of twaalf jaar lang, dat we zeggen met Jakob: 'Ik zal U niet laten gaan, voordat Gij mij gezegend hebt'. Men blijft de Heere om de begeerde zaak lastig en moeilijk vallen, men blijft er om aanhouden, tot vermoeienis en tot het einde toe. Het is niet door de Geest, en het is ook niet goed om te zeggen: 'Ik heb er al zo dikwijls om gebeden, ik word moedeloos'. Het is wel door de Geest, als ze zo aanhouden.

(wordt vervolgd)

ds. B. Smytegelt
Uit: "Maandagse
Catechisatiën"

Belijdenis doen [1]

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Al jarenlang krijgt het verschijnsel van kerkverlating, met name van jongeren, veel aandacht. Het gaat immers om een omvangrijk en ook uitermate pijnlijk verschijnsel.

Wat brengt jongeren ertoe om belijdenis af te leggen?

‘Het ene geslacht gaat en het andere geslacht komt’ zegt de prediker (Pred. 1:4). Aangrijpend is het dan wanneer het aankomende geslacht niet meer wil treden in het Bijbelse spoor dat het voorgeslacht is gegaan. Allerlei studies zijn dan ook aan de kerkverlating gewijd. Een paar jaar geleden kwam de Jeugdbond met de brochure “Adieu”, een ‘beknopte studie naar sociale aspecten rondom kerkverlating’. Het kan echter geen kwaad de zaak ook eens van de andere kant te benaderen en je juist te richten op hen die bij de kerk bleven. Zo deden de godsdienstsociologen Dekker en Stoffels in de jaren negentig een onderzoek onder jongeren die belijdenis deden in de toenmalige Gereformeerde Kerken. Hun studie verscheen onder de veelzeggende titel “Een kerk die bij mij past”. Jongeren deden destijds belijdenis in de Gereformeerde Kerken omdat zij vonden dat die kerk wel bij hen en bij hun geloofsbeleving paste. Dat het in de kerk vanouds ging om eeuwig heil of onheil, was volstrekt niet meer in beeld. De kerk moest je ook niet gaan voorschrijven hoe je diende te leven. Dat kon je zelf wel uitmaken! Verder speelden sociale bindingen een

belangrijke rol bij de keuze om belijdenis te doen.

Onderzoeksproject CGO

Voor de Gereformeerde Gemeenten zou een dergelijk onderzoek eveneens zijn waarde kunnen hebben. Vandaar dat een paar CGO-studenten anderhalf jaar geleden begonnen met een onderzoeksproject onder jongeren die recent belijdenis gedaan hadden in een van onze gemeenten. Hoe kwamen die jongeren daartoe en wat waren hun motieven daarbij? Inmiddels is het eindrapport gereed en onder de titel “Kerkelijke betrokkenheid onder jongeren” gepubliceerd op de website van de CGO (www.cgo.nu).

In een achttal gereformeerde gemeenten, tamelijk gespreid over het land (alleen Zeeland moest om praktische redenen er buiten blijven) zijn diepgaande gesprekken gevoerd met jongeren die vorig jaar openbare belijdenis hadden afgelegd. Wat bracht hen er toe om die stap te zetten en hoe kijken ze terug op hun kerkelijke betrokkenheid in de jaren daarvoor?

Sociale factoren

Bij de analyse van de gesprekken was opvallend dat sociale factoren een belang-

rijke rol spelen bij de keuze om belijdenis te doen. Denk daarbij aan het gezin waar men toe behoorde, de vriendenkring, de jeugdvereniging en in het algemeen de betrokkenheid bij de gemeente. Ook kunnen er bepaalde personen zijn die in positieve zin als identificatiefiguur functioneerden. Nu is dat niet verwonderlijk. De mens is een sociaal wezen. De sociale omgeving waarin men verkeert heeft een forse invloed op iemands denken en doen. Dat geldt ook in geloofszaken. Het gezin waarin je opgroeit, de kerk waar je met je ouders naar toe ging, de school die ze uitkozen, dat alles zet heel duidelijk een stempel op een mens. Ook al breekt men later met die kerk en het ouderlijk milieu, men komt daar toch nooit helemaal los van.

We weten immers dat God wil werken in de weg der middelen en in de lijn der geslachten. In de Bijbel vinden we dan ook herhaaldelijk de opdracht om de kinderen de geloofswaarheden voor te houden en voor te leven. ‘Gij zult ze uw kinderen inscherpen en daarvan spreken als gij in uw huis zit en als gij op de weg gaat en als gij nederligt en als gij opstaat’ (Deut. 6:7).

Zelfgekozen relaties

Als kinderen ouder worden gaan zelfgekozen contacten en relaties een steeds grotere rol spelen. Denk aan de vriendenkring, de werkomgeving en de levenspartner die men uitgekozen heeft. Dat kan positief uitpakken, maar ook negatief. ‘Kwade samsprekingen verderven goede zeden’ (1 Kor. 15:33).

Tien van de 24 ondervraagde jongeren geven aan dat de invloed van vrienden belangrijk is geweest voor de kerkkeuze. ‘Belangrijker dan de eigen familie is vaak hoe een vriendengroep participeert in én denkt over de kerk en het geloof. Door een vriendengroep gaat men vaak langer naar een JV en bezoekt de JV vaak frequenter’, zo stelt 60% van de JV-bezoekers. Maar het kan er juist ook voor zorgen dat iemand minder kerkelijke activiteiten bezoekt of naar een andere kerk gaat. Vrienden met een wereldse levensstijl kunnen kerkelijke jongeren in moeilijke situaties brengen waar ze moeten kiezen voor groepsdruk of het geweten. Een aantal jongeren geeft aan dat vrienden en vriendinnen de binding aan de kerk aan het wankelen hebben gebracht’, zo valt in het eindrapport te lezen. Maar er zijn hier uiteraard meer zaken aan de orde.

(wordt vervolgd)

De Christinnereis [3]

De les van de spin

Vervolgens worden Christinne en haar gezelschap gebracht in een prachtige kamer.

ds. B.J. van Boven,
De Valk-Wekerom

Uitlegger vraagt of er iets nuttigs in die kamer is te zien. Barmhartigheid zegt dat ze niets bijzonders ziet, maar Christinne houdt zich stil. Zij ziet in het midden van de kamer een grote spin. Als Uitlegger nog eens vraagt goed rond te zien, wordt er opgemerkt dat er niets anders is te zien dan een lelijke spin. Dan komt de ontdekkende vraag: Is er maar één spin in deze geweldig grote kamer?

Christinne schiet vol en antwoordt: 'Hier zijn inderdaad veel meer spinnen, en wel zulke, wier venijn nog veel dodelijker is dan van deze spin'. Het wordt stil in de kamer. Nadat Uitlegger heeft gezegd dat Christinne de waarheid heeft gesproken, bedekken Barmhartigheid en de kinderen hun aangezichten van schaamte.

Tot ontdekking

Hoe helder wordt ons hier geleerd dat Christinne meer ontdekking in haar hart had ontvangen dan de anderen. Zij zag in die spin haar eigen beeld terug. Zij had zichzelf leren kennen als een mens, die van nature vol dodelijk venijn zit. Zij kende haar hart als een vuile bron van wanbedrijven. Dit onderwijs had Barmhartigheid nog niet gehad. Ook de kinderen waren hier nog vreemd van. Daarom bogen ze beschaamd het hoofd.

Wat kunnen wij hiervan leren, geliefde lezer(es)? Als Gods Geest ons door wedergeboorte aan onszelf ontdekt, dan worden we eerst ontdekt aan de dadelijke zonden waar we in leven: de rotte vruchten van onze levensboom. Dat wordt onze nood en onze schuld. Zo was het bij Christinne ook gegaan in Stad Verderf, toen haar de schuldbrief werd uitgereikt. Maar op de leerschool van genade ontdekt de Heilige Geest ook aan de bron van al die zonden: de verdorven wortel van onze levensboom. Ons hart zit vol van dodelijk venijn. Wie daar aan ontdekt wordt, heeft over een ander niet zoveel meer te zeggen en leert het Christinne nastamelen: 'Hier zijn inderdaad meer spinnen....!'

Tot bemoediging

Dan spreekt Uitlegger opnieuw. Het on-

derwijs is nog niet klaar. Er valt van die lelijke spin nog wel wat meer te leren. Uitlegger brengt zijn leerlingen bij de Schrift. 'De spinnekop grijpt met de handen en is in de paleizen der koningen.' Uit de mond van Uitlegger komen nu 'woorden des levens'. Deze spin leert dat, hoe vol dodelijk venijn en zonden u ook mag zijn, u door de hand des geloofs mag vastgrijpen om te komen tot in de binnenste kamer van de Koning. Christinne moet bekennen dat ze dit onderwijs van de spin niet kende. Dat we van een spin nog kunnen leren hoe het geloof werkt, was voor Christinne een nieuwe les op de leerschool. Tot bemoediging van allen die het horen.

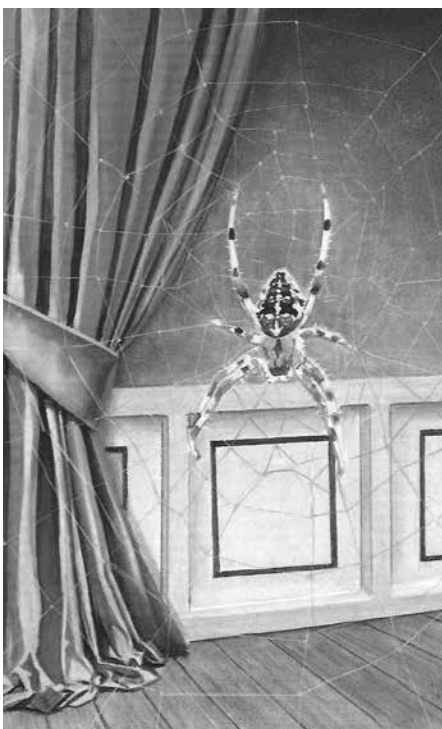
Hoe Bijbels en duidelijk wordt hier iedere zondaar onderwezen in de weg van het ware zaligmakende geloof. Een ziel die zichzelf leert kennen als een mens vol zonden en schuld, leert zich onwaardig en rechteloos kennen. Maar vanuit het levend Godsgemis gaat hij 'grijpend met de handen', dat wil zeggen biddend, zuchtend en tastend zijn weg om te zoeken. Hij benut alle naden en kieren die hij vinden kan om zo dicht mogelijk bij de laagste plaats in 's Konings paleis te komen.

We vinden er in de Bijbel zo'n helder voorbeeld van in de geschiedenis van de bloedvloeiende vrouw. Ontdekt aan de kwaal van haar leven had ze veel medicijnmeesters bezocht. Bij allen slechts schade geleden, bleef ze arm en ellendig over. Op het gerucht van de enige Medicijnmeester ging ze uit, al had ze Gods wet, recht en de kwaal van haar leven tegen. Ze kreeg een plaats aan de zoom van Zijn kleed om daar onderwezen te worden in het wonder van de genezing.

Wel, zo worden in het Huis van Uitlegger verloren zondaren, die zichzelf in het beeld van die grote spin leren kennen, onderwezen in de tere weg van het gebed. Ze leren een dierbaar geloofswerk beoefenen in het 'grijpen met de handen'. Zo worden ze gebracht, soms tot onder de troon van de Koning in Zijn paleis. En hoe meer dat volk ontdekt wordt aan haar hart vol dodelijk venijn, des te groter is het wonder dat er voor zulke beesten nog een plaats is in 's Konings paleis. Daar zingt zo'n ziel, die zich als een spin leerde kennen: 'Bij U mijn Koning en mijn God, verwacht mijn ziel een heilrijk lot!'

Geen wonder dat Christinne en haar gezelschap met tranen in de ogen staan en zich ootmoedig buigen voor Uitlegger. Zijn er onder de lezers die zich ook onder dit gezelschap bevinden?

(wordt vervolgd)

De regenboog van deze tijd [2]

'Genderneutraliteit' is de laatste tijd regelmatig in het nieuws. Dit woord is nauw verbonden met het regenboog-denken van deze tijd, zoals in het vorige artikel is uitgelegd.

ds. A. Schreuder,
Beekbergen

Genderneutraal denken en handelen grijpt diep in in de wijze waarop over de verhouding man-vrouw wordt gedacht. Het staat ook haaks op hoe de Heere in Zijn Woord spreekt, niet alleen over de verhouding man-vrouw, maar ook hoe de menselijke samenleving geordend moet worden.

Sinds deze zomer verschijnt het ene na het andere bericht over genderneutraliteit. Het begon met een aankondiging van de NS. Met ingang van de nieuwe dienstregeling ging men de aanduiding 'dames en heren' vervangen door 'beste reizigers'. De NS vond dat mensen die zich noch man noch vrouw voelen door de oude manier van aankondiging buitengesloten zouden kunnen voelen. Niet lang daarna meldde de HEMA dat het onderscheid tussen jongens- en meisjeskleding in de winkels ging verdwijnen. Alom is er discussie of er in de publieke ruimte ook genderneutrale toiletten moeten komen. In het vorige artikel is al genoemd dat in het onlangs gepresenteerde regeerakkoord te lezen is dat overheden, waar mogelijk, genderneutraal gaan werken. Deze voorbeelden van de laatste tijd laten zien dat er in onze samenleving een geweldige verschuiving gaande is om de seksverschillen tussen man en vrouw weg te poetsen.

Wat is genderneutraliteit?

Het woord 'gender' betekent iets anders dan 'seks'. Het woord

'seks' betekent: 'geslacht in biologische zin'. Zo kennen we allemaal de onderscheiding m/v, die berust op het onderscheid tussen man en vrouw in biologische zin. Het woord 'gender' is een Engels begrip dat ook 'geslacht' betekent, maar dan niet in de biologische zin, maar in de zin zoals iemand het beleeft.

Bij vrijwel alle mensen is er een eenheid tussen seks en gender. Volgens schattingen beleeft 1 op de 2000 mensen die eenheid echter niet. Zij, 'transgenders' genoemd, hebben het gevoel dat hun identiteit niet in overeenstemming is met hun lichaam.

Genderneutraliteit betekent dat we niet meer spreken over twee soorten mensen, man en vrouw, maar dat we dit in het midden laten. In Zweden zijn er al vooruitstrevende crèches waar kinderen niet langer met 'han' (hij) of 'hon' (zij) worden aangesproken maar met 'hen', een voornaamwoord dat in het midden laat of het om een jongen of een meisje gaat.

Tendenzen

Genderneutraliteit is typisch een verschijnsel van de postmoderne westerse cultuur waarin we leven.

Het is een uitvloeisel van het gelijkheids- en vrijheidsdenken dat eind jaren '90 in ons land in de algemene wet gelijke behandeling (awgb) werd vastgelegd. Er werden

Jaargang 96 begon in oktober

Dit keer wil ik met u wat terugblikken op de verschijning van ons kerkelijk blad. Voorop ziet u staan dat we nog niet zo lang geleden begonnen zijn met de 96ste jaargang. Elke jaargang laten we als redactie beginnen per 1 oktober van het kalenderjaar. En niet per 1 januari. Dat is niet zo praktisch, maar het heeft een historische achtergrond. Op de tweede vrijdag van november 1919 verscheen namelijk het eerste nummer van De Saambinder, die 'verschijnt elken 2den Vrijdag der maand'. Dat is dus de eerste jaargang, nummer 1. Dit duurt dan tot en met de 22ste januari 1942, midden in de tweede wereldoorlog. Nummer 7 van de 23ste jaargang is op dat moment voorlopig de laatste uitgave van De Saambinder. Het wordt door de Duitsers dan namelijk niet toegestaan langer te verschijnen. Op 11 februari 1943 verschijnen periodiek slechts 'Mededelingen van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland'. Dit duurt tot 31 augustus 1944. Na jaargang 1 en 2 hiervan stopt alles! Na de bevrijding in mei 1945 duurt het nog tot 17 oktober 1945 dat ons blad weer gewoon verschijnt, inmiddels zal dat om de veertien dagen het geval zijn. We beginnen dan weer te tellen met jaargang 24. Zo komen we dus nu aan onze 96ste jaargang en aan de aanvangsdatum van oktober. In 2019 zal het - zo de Heere wil - 100 jaar geleden zijn dat ons kerkelijk blad voor het eerst verscheen. Maar we kennen dan nog geen 100ste jaargang. Dan weet u nu hoe dit komt.

v. A.

principiële wissels omgezet waar we toen nog weinig bij stilstonden. Maar wat is het sindsdien hard gegaan. Eerst was de spits van de publieke opinie gericht op de emancipatie van de vrouw. Vervolgens is er jarenlang gelobbyd om het burgerlijk huwelijk ook open te stellen voor mensen van hetzelfde geslacht. Het gezin en het moederschap zijn geweldig onder vuur komen te liggen. Inmiddels staan in het nieuwe regeerakkoord ook afspraken over meerouderschap, waardoor meer dan twee personen ouderschap en ouderlijk gezag over een kind kunnen krijgen.

Doorgebroken dijken

Te vrezen is dat genderneutraliteit ons brengt in een totaal andere samenleving. Dit denken mondt er in uit dat alles in de samenleving vloeibaar wordt. Verschillen tussen de beide geslachten moeten worden uitgewist. Aloude waarden en normen, die in onze samenleving voor stabiliteit en rust zorgden, verdwijnen in rap tempo. Alle soorten van menselijke relaties moeten mogelijk zijn. Dat is de roep die alom doorklinkt in het genderneutrale denken. De enige norm die nog geldt, is dat iemand zich ergens goed bij moet voelen en dat hij/zij een ander er niet mee schaadt. De overheid bepleit aan de ene kant maximale vrijheid voor iedereen, maar verbindt er wel de autoritaire voorwaarde aan dat men niet meer anders mag denken dan genderneutraal.

De regenboog van onze tijd

De kleuren van de regenboog vormen samen een schitterend palet. De regenboog van onze tijd wordt op vele manieren afgebeeld. De mooie kleuren trekken aan en werken betoverend. Het doet bijna geloven dat we een betere en mooiere tijd tegemoet gaan. Lezen we echter niet in Gods Woord dat de zonde via de oogpoort vaak mooi en aantrekkelijk wordt voorgesteld, maar de mens uiteindelijk naar de afgrond voert? Lezen we niet in hetzelfde Woord dat de vrijheid die de mens, die met God niet rekent, wenst, niet anders is dan slavernij en gebondenheid door de zonde?

Genderneutraliteit komt heel dichtbij. Het doet vrezen dat het uitkomen voor Bijbelse principes steeds minder getolereerd zal gaan worden. Wat is het nodig om elkaar, vooral ook onze jonge mensen, op te scherpen om in zo'n normloze samenleving staande te blijven en vast te houden aan de Bijbelse waarden en normen.

Uit de Grote Catechismus van Westminster

Vraag 151: Waaruit bestaan de verzwarende omstandigheden die bepaalde zonden afschuwelijker maken dan andere zonden?

Antwoord:

1. De personen die de overtreding begaan.¹ Zijn deze personen ouder² en hebben ze meer ervaring of grotere genade ontvangen?³ Hebben zij een uitstekend getuigenis⁴ of uitnemende gaven?⁵ Bekleden ze een hoge positie⁶ of ambt⁷ en zijn ze een gids voor anderen⁸ of zal hun voorbeeld waarschijnlijk door anderen gevolgd worden?⁹

2. Degenen tegen wie gezondigd wordt.¹⁰ Zijn de zonden rechtstreeks tegen God¹¹, Zijn eigenschappen¹² en Zijn dienst¹³ begaan? Of tegen Christus en zijn genade¹⁴ of de Heilige Geest¹⁵, Zijn getuigenis¹⁶ en werkingen?¹⁷ Is het een zonde tegen leidinggevend, mensen die in aanzien zijn¹⁸ en mensen waarmee we in het bijzonder verbonden of aan verplicht zijn?¹⁹ Wordt er gezondigd tegen iemand van de heiligen²⁰, met name tegen zwakke broeders²¹, tegen hun ziel of de ziel van welk ander persoon²² en het algemeen belang van allen of van velen?²³

3. Het karakter en de aard van de overtreding²⁴. Is de overtreding tegen de uitdrukkelijke letter van de wet²⁵, overtreedt zij veel geboden of omvat zij vele zonden?²⁶ Komt zij niet alleen op in het hart, maar is zij een uitbrekende zonde in woorden en daden²⁷, is zij aanstootgevend²⁸ en onherstelbaar?²⁹ Zijn de zonden gericht tegen genademiddelen³⁰, genadegaven³¹, oordelen³², het licht van de natuur³³, overtuiging van het geweten³⁴, openbare of persoonlijke vermaningen³⁵, kerkelijke tucht³⁶ of straffen van de burgerlijke overheid?³⁷ Zondigen we tegen onze gebeden, bedoelingen, beloften³⁸, geloften³⁹, verbonden⁴⁰ en verplichtingen aan God of mensen?⁴¹ Wordt er met voorbedachten rade⁴², willens en wetens⁴³, moedwillig⁴⁴, onbeschaamd⁴⁵, trots⁴⁶, wraakzuchtig⁴⁷, herhaaldelijk⁴⁸, hardnekkig⁴⁹, met vreugde⁵⁰ of voortdurend⁵¹ gezondigd of is er na bekering een terugval in de zonde?⁵²

4. De omstandigheden van tijd⁵³ en plaats.⁵⁴ Wordt er op de dag des Heeren gezondigd⁵⁵, of op andere tijden waarop God gediend wordt?⁵⁶ Gebeurt het onmiddellijk voor⁵⁷ of na deze andere⁵⁸ of andere middelen die ingesteld zijn om zulke misdragingen te voorkomen of te verhelpen?⁵⁹ Worden deze zonden in het openbaar gepleegd of in bijzijn van anderen die daar waarschijnlijk door opgehitst of besmet zullen worden?⁶⁰

1. Jer. 2:8 • 2. Job 32:7-9; Pred. 4:13 • 3. 1 Kon. 11:4, 9 • 4. 2 Sam. 12:14; 1 Kor. 5:1 • 5. Joz. 4:17; Luk. 12:47-48 • 6. Jer. 5:4-5 • 7. 2 Sam. 12:7-9; Ez. 8:11-12 • 8. Rom. 2:17-24 • 9. Gal. 2:11-14 • 10. Matth. 21:38-39 • 11. 1 Sam. 2:25; Hand. 5:4; Ps. 51:6 • 12. Rom. 2:4 • 13. Mal. 1:8, 14 • 14. Hebr. 2:2-3; Hebr. 12:25 • 15. Hebr. 10:29; Matth. 12:31-32 • 16. Eef. 4:30 • 17. Hebr. 6:4-6 • 18. Judas 8; Num. 12:8-9; Jes. 3:5 • 19. Spr. 30:17; 2 Kor. 12:15; Ps. 55:13-15 • 20. Zef. 2:8, 10-11; Matth. 18:6; 1 Kor. 6:8; Openb. 17:6 • 21. 1 Kor. 8:11-12; Rom. 14:13, 15, 21 • 22. Ez. 13:19; 1 Kor. 8:12; Openb. 18:11, 13; Matth. 23:15 • 23. 1 Thess. 2:15-16; Joz. 22:20 • 24. Spr. 6:30-35 • 25. Ezra 9:10-12; 1 Kon. 11:9-10 • 26. Kol. 3:5; 1 Tim. 6:10; Spr. 5:8-12; Spr. 6:32-33; Joz. 7:21 • 27. Joz. 1:14-15; Matth. 5:22; Micha 2:1 • 28. Matth. 18:7; Rom. 2:23-24 • 29. Vgl. Deut. 22:22 met Deut. 22:28-29; Spr. 6:32-35 • 30. Matth. 11:21-24; Joh. 15:22, 31; Jes. 1:3; Deut. 32:6 • 32. Am. 4:8-11; Jer. 5:3 • 33. Rom. 1:26-27 • 34. Rom. 1:32; Dan. 5:22; Tit. 3:10-11 • 35. Spr. 29:1 • 36. Tit. 3:10; Matth. 18:17 • 37. Spr. 27:22; Spr. 23:35 • 38. Ps. 78:34-37; Jer. 2:20; Jer. 4:25-6, 20-21 • 39. Pred. 5:3-5; Spr. 20:25 • 40. Lev. 26:25 • 41. Spr. 2:17; Ez. 17:18-19 • 42. Ps. 36:5 • 43. Jer. 6:16 • 44. Num. 15:30; Ex. 21:14 • 45. Jer. 3:3; Spr. 7:13 • 46. Ps. 52:3 • 47. 3 Joh. 10 • 48. Num. 14:22 • 49. Zach. 7:11-12 • 50. Spr. 2:14 • 51. Jes. 57:17 • 52. Jer. 34:8-11; 2 Petr. 2:20-22 • 53. 2 Kon. 5:26 • 54. Jer. 7:10; Jes. 26:10 • 55. Ez. 23:37-39 • 56. Jes. 58:3-5; Num. 25:6-7 • 57. 1 Kor. 11:20-21 • 58. Jer. 7:8-10; Spr. 7:14-15; Joh. 13:27 • 59. Ezra 9:13-14 • 60. 2 Sam. 16:22; 1 Sam. 2:22-24

DE GROTE CATECHISMUS VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden', Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

(wordt vervolgd)

Jakob kon wachten

Meer dan 80 procent van de predikanten in de Protestantse Kerk in Nederland is het oneens met de plannen om euthanasie mogelijk te maken bij mensen die hun leven voltooid achten. Tachtig procent is een hoog percentage voor een kerk die op allerlei gebieden een grote verscheidenheid aan standpunten kent.

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Het vorige kabinet had plannen voor een 'voltooid leven wet'. Onder druk van de ChristenUnie is dat voornemen bij de kabinetsformatie geschrapt. Helaas zijn er geen afspraken gemaakt over de opstelling van de regeringsfracties. D66 kan en zal doorgaan met haar plannen voor een initiatiefwet waarin mensen vanaf 75 jaar recht krijgen op levensbeëindiging wanneer ze (om wat voor reden dan ook) hun leven voltooid achten. En die leeftijdsgrens is geen principiële keuze. Veeleer dient die er toe om meer steun te krijgen voor het initiatiefvoorstel.

Oprekken

Los daarvan is er toch al sprake van een oprekken van de ruimte voor euthanasie binnen de bestaande wetgeving. Werd bij het uitzichtloos en ondraaglijk lijden waar de wet van spreekt, aanvankelijk gedacht aan lichamelijk lijden, inmiddels komt er steeds meer ruimte voor euthanasie bij psychiatrische stoornissen. Of bij wat men noemt: een stapeling van ouderdomsklachten. Nu zullen we over de lijdensweg van psychiatrische patiënten niet licht mogen

denken. En de aftakeling van het menselijk lichaam en de menselijke geest is een diepingrijpende en huiveringwekkende zaak. Wat is de mens geworden door de zonde!

Toch heeft in christelijke kring, zowel bij protestanten als bij rooms-katholieken, altijd breed de gedachte geleefd dat we ons levenseinde niet in eigen hand mogen nemen. Zelfmoord werd als een grote zonde beschouwd en dat artsen er ook zijn om iemand op eigen verzoek te doden, gold als een volstrekt verwerpelijk standpunt.

Met name als gevolg van de secularisatie is daar echter verandering in gekomen. Het eeuwigheidsperspectief verdwijnt steeds meer. Dood is dood. Dat na het sterven Gods oordeel wacht (Hebr. 9:27) daarvan wil men niet meer horen. Wie weet is er wel zoiets als een volgend leven op aarde (reïncarnatie).

Gewenning

Geen wonder dat euthanasie vooral onder onkerkelijken geaccepteerd is. In Nederland nog weer eens wat meer dan elders. Daarbij treedt ook een gewenning op. De

huiver om in de wetgeving en de medische praktijk deze drempel over te gaan, neemt geleidelijk aan af. Euthanasie wordt een bespreekbaar alternatief. Niet weinigen vinden dat ze daar recht op hebben en dat de arts op het gevraagde moment aan hun verzoek moet voldoen.

Dat werkt ook door in de kerken. Onder randkerkelijken, maar ook wel onder min of meer meelevende kerkleden. Trouwens, vooraanstaande theologen als Kuitert en Roscam Abbing hebben euthanasie verdedigd als een alleszins aanvaardbaar alternatief.

Predikanten in de Protestantse Kerk van meer orthodoxe signatuur worden in hun pastorale praktijk daarmee geconfronteerd. Een afwijzend standpunt, hoe voorzichtig ook gebracht, geldt dan al gauw als onbarmhartig. Men beseft niet dat de barmhartigheden van de goddelozen wreed zijn (Spr. 12:10). Dat mag geen reden zijn om er dan maar over te zwijgen, hoe gevoelig deze zaken ook liggen, zeker op dat moment.

Autonomie

Het zelf willen kiezen van het levenseinde past ook helemaal bij de sterke nadruk op de menselijke mondigheid en de menselijke autonomie. D66, de partij die zich het meest inzet voor een brede legalisatie van euthanasie, is niet voor niets bij uitstek de partij van de gesecculariseerde, zelfredzame burger.

Mensen zijn tegenwoordig gewend om alles zelf te kiezen. Ze plannen hun carrière, ze plannen het aantal kinderen, ze kiezen er voor hun huwelijk of relatie voort te zetten of te beëindigen en om eventueel weer iets nieuws aan te gaan. Waarom zouden ze dan, als het levenseinde in zicht komt, de aftakeling die zich onvermijdelijk voordoet en de ontluistering die daarmee vaak gepaard gaat, willoos over zich heen laten komen? Een modern mens kiest zelf voor het einde, wanneer hij vindt dat de lusten niet meer opwegen tegen de lasten. De Bijbel spreekt duidelijk een andere taal. De levenstijd die ons geschonken wordt is immers kostbare genadetijd. En zij die kunnen sterven, belijden met David: 'Mijn tijden zijn in Uw hand' (Ps. 31:16). De oude Jakob wist van de zaligheid die hem beloofd was. 'Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE' (Gen. 49:18) zo kon hij zeggen. Maar hij kon en mocht daarbij ook wachten tot het Gods tijd was. Al kan Gods Kerk het soms uitroepen: 'O Heer, wanneer komt die dag, dat ik toch bij U zal wezen en zien Uw aanschijn geprezen?' (Psalm 42:1, berijming Datheen).

Het eeuwigheidsperspectief verdwijnt steeds meer

Abraham Hellenbroek [11]

*Even proeven:
“De evangelische Jesaja”*

ds. W.A. Zondag,
Woerden

Wie uit Jesaja preekt, kan niet om Hellenbroeks
commentaar “De evangelische Jesaja” heen.

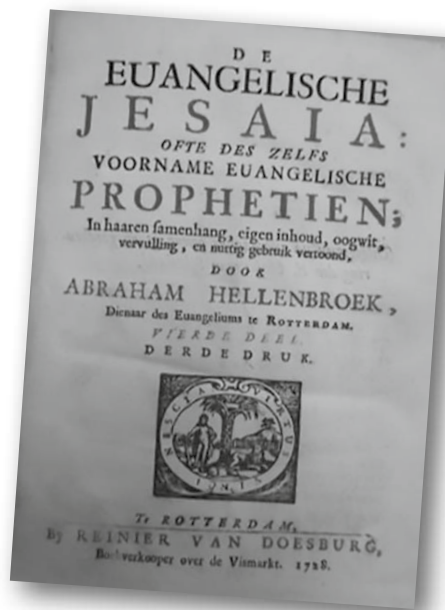
Hellenbroek liet deze schitterende pennenvrucht - in de meest recente uitgave van De Groot Goudriaan ruim 4.000 pagina's - publiceren, kort nadat hij voor het beroep uit Den Haag had bedankt. De uitgave was een blijk van zijn liefde voor de Rotterdamse gemeente. In het 'Woord vooraf' schrijft hij: 'De liefdesdrang waarmee u mij gedwongen hebt door te zeggen: 'blijf bij ons'; de dankbaarheid en blijdschap over mijn verblijf onder u geuit, zijn zo groot en dierbaar geweest dat ze (...) ook mijn hand en pen bij deze gelegenheid hebben aangespoord om een duurzaam en voor de hele wereld openbaar getuigenis in deze opdracht uit te drukken van de wederverplichting die ik uit dien hoofde acht en erken aan u te hebben.'

Hij vervolgt: 'Laat mij zo toe, dat ik ook nog in uw huizen predik, en zo in dit gedenktaken van mijn geringe arbeid onder en voor u ook nog spreek na mijn dood.'

Alle gij dorstigen

Even proeven... Maar aan welk gedeelte? Nu ik moet kiezen, lijk ik op een kind dat uit een grote mand cadeautjes een keuze moet maken... Ik neem het 75 pagina's tellende commentaar op de nodiging tot het heil, zoals we dat vinden in Jesaja 55:1: 'O alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja, komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk.'

Met de eerste zinnen van de inleiding

weet de geliefde prediker al beslag op de lezer te leggen. De wetenschap dat er rijkdommen zijn, zonder dat je weet hoe je eraan kunt komen, strekt ons tot weinig nut. En daarom toont de Heere aan 'arme en verlegen zondaren' de rijkdommen van Christus, maar ook de weg om er gebruik van te maken. 'Hij laat hun een oceaan aan overvloed zien, Hij onthult hun onuitputtelijke mijnen van kostbaarheden en zienschatten, maar tegelijkertijd roept en nodigt Hij hen ook tot het genieten ervan en wijst Hij hun de weg aan om er bezitter van te worden.'

Dan volgt een uiterst diepgravende, ana-

lytische bespreking van de tekst waarbij hij op levendige wijze gebruik maakt van het ook voor onze tijd nog zo herkenbare beeld van de markt. Daar zijn bijvoorbeeld mensen 'die alleen maar kijken zonder te kopen'. Separerend en met gevoel voor details schrijft Hellenbroek: 'Nauwelijks nemen zij het eens in de hand of in de mond om het eens enigszins bedachtzaam oordelend te proeven en te beoordelen, of zij leggen het terstond weer neer, zij spuwen het als smakeloos weer uit. Vragen zij eens naar de prijs, dan is het niet in alle ernst met de bedoeling om te kopen, maar uit uiterlijke nieuwsgierigheid of enkel uit natuurlijke en uiterlijke weetlust zonder hart. Wordt er onder betoon van aangename gaven en welsprekendheid de hemelse benodigdheid eens wat aantrekkelijk opgedist, dan verwondert men zich weleens over de saus, maar men heeft in het voedsel zelf geen zin. (...) O, dat persoonlijk sluiten van de koop door middel van een geloofsovereenkomst met de Heere Jezus, wat is dat bij de meesten een onbekend werk!'

Tussen haakjes: Is dat ook in onze tijd niet zo? Hoeveel trouwe kerkgangers laten het bij een (kritische) bespreking van de markt, van de kooplui (predikanten) en van de manier waarop de koopwaren zijn aangeprezen, van de aantrekkelijkheid van de aangeboden waren?

Kopen zonder geld

Nu snel terug naar Hellenbroek. Waarom kopen 'zonder geld'? Hellenbroek laat zien dat we moeten gaan inzien dat we straatarm zijn, geen geld hebben om te kopen. 'Zie dat maar eens met overtuiging, laat het eens ernstige indruk maken, uw hart raken, dat u zo arm voor God bent!'

De hoofdoorzaak van het feit dat er niet meer kopers zijn, is dat 'er weinigen van zichzelf zo denken en oordelen, namelijk dat zij mensen zijn die geen geld hebben, die zo geestelijk arm en berooid zijn.'

Er zijn er trouwens ook die met vals geld - zoals uiterlijke godsdienst, ingebeelde deugdzaamheid en goede werken - proberen te kopen. Maar dit geld accepteert de Koopman niet. Hellenbroek besluit (zoals hij gewoon is te doen) met een hartelijke en royale nodiging: 'Och, dat al die dwazen nog eens wijs werden, eer het te laat zal zijn! Nu is er de aanbidding nog. Ach, verspil de dag van de genade, de tijd van de zaligheid toch niet, maar volg de nodiging, de trouwe raad van Jehova op! Hebt u geen geld? Geen nood! Kom!'

(wordt vervolgd)

Kruiningen

Velen hebben met verslagenheid en verdriet kennis genomen van de ontwikkelingen in de gemeente van Kruiningen en het vertrek van haar predikant. Een ontredderde gemeente en een kerkenraad die zo onverwacht haar predikant en een ouderling zag vertrekken. Daaromheen een bedroefde classis en gemeentekring...

Het lijkt ons niet nuttig veel over deze dingen te schrijven. Met toestemming van een oud-herder en leraar van Kruiningen, ds. G. Hoogerland, citeren we een gedeelte van zijn reactie en oproep in het Reformatorisch Dagblad (van 16 november jl.):

'Toen Jeremia zijn Klaagliederen schreef, zat hij bij de puinhopen van Jeruzalem. Hij wees geen schuldigen aan, maar weende over de breuk en de verwoesting. Jeremia heeft geen tempel gebouwd op een andere plaats. Ik ben ervan overtuigd dat dat ook nooit Gods wil kan zijn. Kerkscheuring is zonde, al kan die onvermijdelijk zijn als het gaat over de waarheid van Gods Woord. Dat is hier echter niet in het geding. In Kruiningen mag de aloude waarheid voluit gebracht worden. In dit verband denk ik aan een uitspraak van wijlen mijn geliefde vader, ds. A. Hoogerland, en dat was een belijdenis uit de grond van zijn hart: „Liever ga ik zitten wenen op de puinhopen van de kerk dan dat ik eruit zou gaan.” Dat is een standpunt, gegrond op de Schrift en de belijdenis. Bij dat standpunt sluit ik me dan ook van harte aan. In het licht van dat standpunt staat mijn artikel over de schuld van de kerkelijke verdeeldheid in het RD van 15 september 2016. Schuld tegenover de Heere, tegenover onszelf, tegenover de wereld en tegenover het nageslacht. Met een nieuwe scheuring maken we deze schuld, die al zo hemeltemgend is, alleen nog maar groter. Mijn innige en hartelijke overtuiging is dat scheuring een Godonterende en heilloze weg is. Ongeacht welk onrecht door wie dan ook en aan wie dan ook gedaan is. Als we oprecht zijn, zal de Heere het onrecht eens aan het licht brengen en mogen we het ook in Zijn hand geven. Dan nemen we niet het recht in eigen handen. Het is mijn innerlijke behoefte om met de ontred-

derde gemeente van Kruiningen mee te leven en haar het bovenstaande in overweging te geven. Mijn dringende raad is: Blijf waar de Heere u bracht, en waar Hij weleer woonde, met de bede uit Psalm 74, waarin de dichter zijn ziel in smart uitgiet voor Gods aangezicht over de verwoesting van het heiligdom en, wat nog erger is, over de lastering van Gods Naam.'

We willen ons van harte aansluiten bij de woorden van onze broeder. Met de oproep om samen te buigen onder deze schuld en de Heere te smeken om verzoening van deze kerkelijke zonden. Mogen we ook oproepen tot gebed voor de hele kudde in Kruiningen? Opdat de Koning van de Kerk samen zou houden wat bijéén hoort. En zullen we daarbij ook de broeders ambt dragers aldaar, in deze zo moeilijke tijd, niet vergeten? Tenslotte... laten we ook hem die de kudde verliet, samen met zijn vrouw, opdragen aan de troon der genade. De Heere is toch een God van wonderen, Die ook zijn hart kan neigen tot het alsnog onvoorwaardelijk buigen onder de eens afgelegde belofte, om 'uw ambt, gelijk dit voorheen beschreven is, naar deze leer getrouwelijk te bedienen, en uw lering te versieren met een godzalig leven; mede u onderwerpende aan de kerkelijke vermaning, volgens de gemene ordening der kerken, indien gij u in leer of leven kwaamt te ontgaan'. In broederlijke herinnering aan de lastbrief van de classis Barneveld in de zomer van 2009: 'die voornoemde broeder toelaat tot de bediening van het Woord en de sacramenten, hem daartoe de last en de bevoegdheid gevende, met de bede, dat de Heere hem door de bediening van de Heilige Geest, getrouw en volvaardig make tot deze heilige en gewichtvolle dienst, tot welks getrouwe vervulling hij zich door medeondertekening overeenkomstig de in de Gereformeerde Gemeenten geldende bepalingen dezes voor zijn leven verbindt'.

Namens de redactie,
ds. G.J. van Aalst en ds. B. Labee

Regeren

P.C. Beeke, Middelburg

De nieuwe regering wil dat we het Wilhelmus leren. Kinderen/jongeren mogen misschien het Rijksmuseum en de Tweede Kamer bezoeken.

Apart, dit plan van de regering. De nieuwe kabinetsleden moesten voor koning Willem-Alexander trouw beloven aan de Grondwet. Tien van hen zeiden: 'Dat verklaar en beloof ik'. De andere dertien, plechtig met twee vingers omhoog, zeiden: 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig'. De eed. Dat betekent: Wij kunnen het niet zelf, maar hebben werkelijk Gods hulp nodig. Wie dat (oprecht...!) meent, mag Zijn zegen verwachten. Onze koning eindigde de troonrede met: '...dat velen u wijsheid toewensen en met mij om kracht en Gods zegen voor u bidden'. Velen, ben jij daar ook bij? Petrus schrijft eenvoudig: 'Vreest

God, eert de koning'. Zullen we voor de regering bidden in de kerk en thuis?

Dan ons volkslied. Wie was Wilhelmus ook alweer? O ja, Willem van Oranje, de vader des vaderlands. Zijn laatste woorden waren: 'Mijn God, mijn God, heb medelijden met mij en met dit arme volk'. Een stervende prins bidt om Gods medelijden met het volk. 'Mijn schild ende betrouwen zijt Gij, o God, mijn Heer'; op U zo wil ik bouwen, verlaat mij nimmermeer'. Het Wilhelmus leert ons afhankelijkheid van de Heere. Leerzaam voor alle Nederlandse jongeren! Toch?

Tenslotte het Rijksmuseum. Daar hangen schilderijen van Rembrandt, de grootste schilder van Nederland. Hij heeft meer dan vijftig Bijbelse geschiedenissen uitgeschilderd. De verloren zoon, het offer van Abraham, veel andere. Hij kende Gods

Woord, dat is duidelijk. Zoek in Amsterdam maar eens de Bijbelse schilderijen van Rembrandt.

In Den Haag leer je over de regering. In het Wilhelmus over de vaderlandse geschiedenis. In Amsterdam over Rembrandt. Maar bovenaan blijft staan: luisteren naar de Heere. De regering én wij zelf. Regeer ons door Uw Geest en Woord. Dan varen we veilig.

MAARTEN LUTHER

H. van Dam

Na een poosje wordt er in de stad Antwerpen een brandstapel opgericht. Op het marktplein. Twee jonge monniken uit het klooster worden daarop vastgebonden. Een half uur krijgen ze nog de tijd om te herroepen.

Hoor de Roomse priesters roepen: 'Bekeert u, of anders zult u sterven en in naam van de duivel naar de hel gaan'. Maar de twee mannen roepen terug: 'Wij willen voor de waarheid sterven als vrome christenen'. Het vuur wordt aangestoken. Het hout

een trouwe dienstknecht van God

knettert. Nog even en de martelaren zijn door de vlammen en de rook niet meer te zien. Maar ze zijn wel te horen! Hoor, ze zingen: 'Ere zij aan God de Vader...'. Ze zingen de twaalf artikelen van de geloofsbelijdenis. Daarna: 'Wij loven U, o God, wij prijzen Uwen Naam'. En de zang eindigt met het gebed: 'Heere Jezus, Zoon van David, ontferm U over ons'. Zo sterven de eerste martelaren in Nederland. Maar er zullen nog duizenden mensen volgen, die ook op een wrede manier gedood worden.

Als Luther het hoort van die twee mannen is hij erg bedroefd. Hij weet het: de duivel is echt een sterke, briesende leeuw, die

alleen maar verslinden wil. En de Roomse Inquisitie is zijn trouwe dienaar. Zal die leeuw, dat verscheurende roofdier, het winnen?

Dat kunnen we horen in het lied dat Luther maakte:

*Houdt Christus Zijne Kerk in stand,
Zo mag de hel vrij woeden;
Gezeten aan Gods rechterhand,
Kan Hij haar wel behoeden.
Hij is in alle leed
tot hare hulp gereed.
Hij staaft zijn roem alom,
en waakt voor 't Christendom:
dies mag de hel vrij woeden.*

vervolgverhaal

46

Boekennieuws

"In mijn gemeente ben ik thuis", Peter van Olst; gezamenlijke uitgave van uitg. De Banier te Apeldoorn en de Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten te Woerden; 111 pag.; € 12,95.

In mijn gemeente ben ik thuis

Twee jaar geleden schreef Peter van Olst het boekje "Mijn Bijbel heeft een rode draad". "In mijn gemeente ben ik thuis" is bedoeld als een vervolg daarop. Met name onze jongeren worden meegenomen langs antwoorden op de vraag hoe het komt dat wij met de Bijbel goud in onze handen hebben en anderen er nog nooit van gehoord hebben. We werden via onze geboorte of langs Gods bijzondere voorzienigheid gebracht daar waar het Woord is, waar de God van het verbond Zich openbaart. Namelijk binnen de gemeente.

De auteur schrijft dan ook voor de specifieke doelgroep van jongeren die tot een gemeente behoren. In elf hoofdstukken worden verschillende aspecten daarvan behandeld. De Heere bracht je er. Je hoort bij elkaar en je hebt elkaar nodig, ook wanneer het weleens niet gaat zoals het zou moeten gaan. Jongeren moeten leren verantwoordelijkheid te nemen. Er is een kort en informatief hoofdstuk over het wezen en de bediening van het genadeverbond waarbij de noodzaak van het doen van openbare geloofsbelijdenis een plaats krijgt. De Bijbelse regels over tucht en sacramenten komen aan de orde. Eigenlijk al de kernzaken die horen bij het gemeente-zijn in Bijbels licht worden voor onze jongeren nog eens toegelicht, inclusief de moeilijke vragen van

de gebrokenheid die er ook is in kerkelijk opzicht.

Ieder hoofdstuk wordt afgesloten met enkele gespreksvragen om met ouders, vrienden, ambtsdragers of leidinggevenden over deze onderwerpen door te praten. Verder is het mooi dat er in ieder hoofdstuk in aparte kaders teksten ter verdieping en verdere onderbouwing zijn opgenomen. Dat geeft het geheel een frisse levendigheid en het geeft opnieuw gelegenheid om over bepaalde onderwerpen verder na te denken.

Het boekje is tenslotte een gezamenlijke uitgave van De Banier en onze eigen Jeugdbond. Ook daarom van harte aanbevolen voor iedereen die de middelen zoekt om te komen tot een goede omgang met jongeren in de gemeente.

ds. R.A.M. Visser, Apeldoorn

"Waarschuwing aan de kerken", J.C. Ryle, vert. H. Schuttel; uitg. Brevier, Kampen, 176 pag.; € 17,50.

Waarschuwing aan de kerken

De auteur van dit boek, John Charles Ryle (1816-1900), was predikant in de Anglicaanse Kerk. Aan zijn preken is duidelijk te merken dat hij op de reformatorische grondslag stond. Voor een prediker uit de Anglicaanse Kerk is dat bijzonder te noemen, zeker als we bedenken dat hij de laatste twintig jaar van zijn leven bisschop was in Liverpool. Maar het verklaart ook dat zijn staan in de kerk niet zonder zorg was. Hij heeft daaraan ook onomwonden uiting gegeven.

In "Waarschuwing aan de kerken" zijn diverse bijdragen van Ryle op dit vlak gebundeld. Dat gebeurde overigens pas in 1967, met een Nederlandse vertaling in 1972. De uitgave die nu verschijnt, bevat een nieuwe vertaling van Hans Schuttel. Deze vertaling is goed leesbaar.

De eerste bijdrage in het boek gaat over "De ware Kerk", naar aanleiding van Christus' Woord dat Hij op 'deze petra' Zijn gemeente zal bouwen (Matth. 16:18). Ryle geeft hierbij een Bijbelse en gefundeerde uiteenzetting. Hij bemoedigt ook te midden van strijd en aanvechting. 'Kunt u eb en vloed in het Kanaal tegenhouden? Kunt u voorkomen dat de planeten zich in hun baan bewegen? Dan, alleen dan kunt u de zaligheid (...) van een levende steen in de kerk die op de steenrots gebouwd is, hoe klein en onbetekenend die steen misschien ook lijkt, tegenhouden' (pag. 23).

De bijdragen zijn verschillend van karakter. De hoofdstukken "Het Woord niet te koop dragen" en "Wees hierin bezig" zijn praktisch van aard. Als Ryle ingaat op het zuurdesem 'van Farizeeën en Sadduceeën' is hij ontdekkend en waarschuwt hij op indringende wijze. In "Verscheidene en vreemde leringen" gaat Ryle concreet in op theologische ontwikkelingen in zijn dagen. "De feilbaarheid van predikanten" toont aan dat de kerk niet op de dienaars, maar op het Woord moet worden gebouwd. De laatste twee hoofdstukken "Apostolische vrees" en "Afgodendienst" hebben weer een actuele spits, met name gericht op de situatie van de Rooms-Katholieke Kerk in Ryle's dagen.

Deze uitgave toont aan dat kerkgeschiedenis waardevol is en leerzaam voor vandaag.

ds. G.W.S. Mulder, Zoetermeer

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Barneveld-Zuid,
ds. G. Beens te Kootwijkerbroek;
te Hilversum, ds. A. Schot te Nunspeet;
te Scherpenisse,
ds. J. van Laar te Rijssen-West;
te Sint Annaland, ds. A. Schot te Nunspeet;
te Naaldwijk,
ds. P. Mulder te Tricht-Geldermalsen;
te Zwijndrecht,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom.

Bedankt:

voor Randburg (Zuid-Afrika),
ds. G. Bredeweg te Kruiningen
(ds. Bredeweg heeft de Gereformeerde Gemeenten verlaten).

VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIDDERKERK 16 SEPTEMBER 2017

Ds. M.H. Schot opent namens de roepende kerk van Ridderkerk-Slikkerveer de vergadering op de gebruikelijke wijze. Vanuit de gemeente Oud-Beijerland wordt het overlijden van haar predikant ds. P. Melis gemeld. Hij heeft de gemeente maar kort

mogen dienen. Tevens wordt het overlijden van ds. L. Terlouw en ds. J. van Belzen gememoreerd.

Op 24 juni is overleden oud-ouderling P.G. Heijkamp op 87-jarige leeftijd. Ruim 27 jaar (1975-2003) was hij ouderling in Ridderkerk, daarvoor in Rotterdam-Zuid.

Op 26 juli overleed in de leeftijd van 90 jaar oud-diaken M. de Looze. Hij was van 1964-1969 en van 1974-1983 diaken in Ridderkerk-Slikkerveer.

De volgende jubilea worden gemeld:

Alblasserdam: J. Boeser was in april 25 jaar diaken en in juni was P. van Hartingsveldt 25 jaar diaken.

Klaaswaal: ouderling J. Seip mocht 1 april gedenken 25 jaar in het ambt te dienen. Hij heeft op die dag zijn ambt van ouderling neergelegd. Vanaf 1998-2003 was hij eerste voorzitter en vanaf 2003 tweede voorzitter van de kerkenraad.

Nieuw-Beijerland: ouderling D. Don mocht gedenken 25 jaar te dienen. Eerst 2 jaar als diaken en daarna 23 jaar als ouderling.

Verder wordt meegedeeld dat voor de Raad van Advies van Sirjon diaken T. Sterk uit Alblasserdam zich beschikbaar gesteld heeft.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld:

ds. G.J. van Aalst: preses; ds. M.H. Schot: assessor; ouderling N.J. Teerds: scriba en ouderling M.H.P. Roos: quaestor. De vergadering kiest na schriftelijke stemming ouderling A. Hak voor deze vergadering als tweede assessor.

Verschillende stukken van de Classicale Evangelisatie Commissie (CEC) komen aan de orde.

G. Geijtenbeek, vanuit het Deputaatschap Evangelisatie en M. de Vries geven hierop een toelichting.

Het was in principe de bedoeling dat op de evangelisatieposten een gemeente gesticht zou worden. Dat is helaas niet gelukt. Er is wel sprake van zondagse samenkomsten. Het bezoekersaantal wisselt per post.

De notitie veldwerker geeft aan dat het goed zou zijn als er in Rotterdam een veldwerker zou komen. Ouderling Hak vraagt naar de continuïteit van de middelen. Als er na drie jaar onvoldoende middelen zijn, moet de situatie opnieuw worden bezien. Het Deputaatschap blijkt nog wel enige reserves te hebben. Verder wordt opgemerkt, dat de Vrouwenbond met een actie gestart is om de bekostiging van een veldwerker in enkele grote steden mogelijk te maken.

De preses merkt op, dat het hier vooralsnog om een project van drie jaar gaat. Geijtenbeek geeft aan dat momenteel zoveel mogelijk gewerkt wordt met projectmatige

IN MEMORIAM

mevr. E. Hakkenberg-van Arkel (88)

Nog geen week was ze verhuisd van haar appartement in Neborgh te Zwijndrecht naar de verpleegafdeling van Nebo, omdat zelfstandig wonen niet meer mogelijk bleek. De ure van het overlijden van **Everdina Hakkenberg-van Arkel** op 13 november kwam toch nog onverwacht. De weduwe van onze onvergetelijke ds. D. Hakkenberg (1929-1994) wordt maandag 20 november in Gorinchem begraven, de plaats waar haar geliefde man het laatst diende. Ons meelevens gaat uit naar haar enige kind Marjo en haar man, onze ambtsbroeder ds. Zippro, met hun (klein)kinderen. Zij schrijven boven het rouwbericht: 'Want Hij is uw leven en de lengte uwer dagen', (Deut. 30:20b). Een groot gemis in de kleine familiekring! Waarbij we ook denken aan haar beide zussen die ook in Zwijndrecht wonen en haar jarenlang met veel zorg hebben omringd. Samen trouwens met anderen in het appartementencomplex, dat ook daarin werkelijk een niet genoeg te waarden gemeenschap blijkt te zijn.

Geboren in het mij bekende Geldermalsen in een bakkersgezin, waarvan de vader relatief jong stierf. 'Weduwe Van Arkel' zette de zaak met haar dochters voort. Vlakbij de reformatorische basisschool, waar de jonge 'meester Hakkenberg' onderwijs gaf in de vijftiger jaren. Vanuit zijn kosthuis kwam hij wel op bezoek bij weduwe Van Arkel en haar dochters....! Trouw, spontaan en betrokken heeft ze hem gevolgd en gesteund in het ambt: van Dordrecht naar Lisse, vervolgens naar Groningen en tenslotte naar Gorinchem. Ook heeft ze nog deel uitgemaakt van het bestuur van de Vrouwenbond. Op Goede Vrijdag, 1 april 1994, werd haar man als in één ogenblik van haar weggenomen. Na 30 intensieve ambtsjaren was ze weduwe. We vergeten de tekst niet die haar schoonzoon toen overdacht tijdens de rouwdienst: 'Let op de vrome, en zie naar de oprechte, want het einde van die man zal vrede zijn', (Psalm 37:37). En zo is het!

v. A.

aanstellingen. De Leidse Rijn wordt als voorbeeld genoemd.

De uitbreiding van de winkel/opslagruimte is akkoord. De preses benadrukt dat onze classis het diaconale werk primair dienstbaar aan het Woord aanmerkt. Het gaat allereerst en allermeeft om het Woord. De Vries geeft aan dat deze visie binnen de CEC wordt gedeeld.

Van ouderling K. Bel is een brief ontvangen dat hij met ingang van 2018 zal stoppen als coördinator van In de Gouwstraat. Zijn leeftijd en zijn vele andere taken spelen hierbij een rol. De preses spreekt namens de classis zijn grote waardering uit voor het vele werk

dat hij principieel zo vertrouwenwekkend gedaan heeft voor de CEC.

Bij het jaarrapport 2016 van de Raad van Advies van Sirjon wordt opgemerkt dat samenwerking tussen Cedrah en Sirjon, waar mogelijk, in dit tijdsgewricht zeer gewenst is.

De verdeling van de consulentschappen komt aan de orde. Er zal gebruik gemaakt moeten worden van hulpconsulenten. Hulpdiensten worden verricht door de emeritus predikanten B. van der Heiden en J.W. Verweij.

Tijdens deze classisvergadering zijn in een besloten gedeelte van de vergadering appel-

schriften aan de orde geweest. De classis zal hiervoor extra vergaderen op 30 september. Dan zullen zoveel mogelijk dezelfde afgevaardigden bijeenkomen.

Namens de roepende kerk wordt de vergadering door ouderling J. Voorwinden gesloten.

N.J. Teerds, scriba

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2017

Pag. 121, **gemeente AALBURG.**

Toevoegen: Regeling preekbeurten:

A. Rozendaal, Vogelenzang 57, 4261 ZD Wijk en Aalburg, tel. (0416) 692547, e-mail: rozendaala@kliksafe.nl

Berichten

ZANGAVONDEN

Kapelle

Adventzangavond op zaterdag 2 december, aanvang: 19.30 uur, in de Hervormde kerk te Kapelle, m.m.v. het mannenkoor Elim uit 's-Gravenpolder, organist Cees van der Hart, het fluitensemble Chasifja en enkele instrumentalisten. Opening door ds. C.J. Meeuse.

Lunteren

Psalmzangavond (met samenzang) op zaterdag 25 november, aanvang: 19.30 uur, in de Oude kerk te Lunteren, m.m.v. van psalmzangkoor Crescendo uit Ede en organist Gerco van Ingen. Meditatie door ds. H. van der Heiden. Zie ook: www.crescendo-ede.nl

Opheusden

Psalmzangavond met bovenstem, waarvan

CD-opname plaatsvindt, op zaterdag 2 december, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Opheusden, m.m.v. de Betuwse bovenstemgroep uit Opheusden en Pieter Heykoop, orgel. Opening, sluiting en meditatie door ds. W. Mouw. Collecte t.b.v. kerk.

Tholen

Psalmzangavond met bovenstem, te organiseren door de Stichting Zeeland Zingt, op zaterdag 2 december, aanvang: 19.30 uur, in de Rehobothkerk van de Gereformeerde Gemeente te Tholen, m.m.v. de bovenstemgroep Katwijk en de organisten Peter Wildeman en Martin Weststrate. Algehele leiding: ds. C. Sonneveld en Jaco Pons van de JBGG. Collecte t.b.v. de JBGG en het diaconaal gastenhuis de Oase in Ouddorp.

VERKOPINGEN

Ede

Winterfair (met rommelmarkt) op vrijdag 1 december, van 15.00-20.30 uur, bij de Petra-kerk van de Gereformeerde Gemeente van Ede.

Oosterland

Tweedehands boekenmarkt op vrijdag 1 december, van 16.00-20.00 uur, in gebouw de Ark, Sint Joostdijk 9-11. De opbrengst is t.b.v. de kerk.

Ridderkerk

Verkoop (met veiling) op vrijdag 1 december, van 15.00-20.00 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Ridderkerk. De opbrengst is t.b.v. zending in Albanië en de evangelisatiepost Leeuwarden, elk 50%.

Kerkdiensten

ZONDAG 26 NOVEMBER 2017

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 9.00 (H.A.) en 14.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Alblaserdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 14.30 uur ds. M.H. Schot; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 18.00 uur ds. A. Schreuder; Barendrecht 10.00 uur ds. W.

Silfhout en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 19.00 uur ds. W. Silfhout; Bodegraven 17.00 uur ds. B. van der Heiden; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 16.30 uur ds. W. Silfhout; Delft 10.00 uur ds. H. Paul en

19.00 uur ds. W. Mouw; Den Haag-Scheveningen 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. J.S. van der Net; Den Helder 10.00 uur ds. G. Heijkamp en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; Dirksland 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. A. Schreuder; Dordrecht 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Drachten 9.30 en 15.00 uur ds. J.B. Zippro; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 10.00 en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Enkhuizen 16.00 uur ds. G.

Heijkamp; Enschede 17.15 uur ds. J. Schipper; Enter 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Goes 9.30 en 16.30 uur ds. M. Karens; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. L. Blok; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. J. van Laar; 's-Gravenzande 15.30 uur ds. W. Harinck; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. H. Brons; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 10.00 en 18.00 uur stud. M. Blok; Hilversum 19.00 uur ds. W. Visscher; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Hoofddorp 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Kamperland 14.00 uur ds. G.J. Baan; Kapelle-Biezeling 16.00 uur ds. H. Brons; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur ds. W. Mouw; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruijningen 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. B.J. van Boven; Leiderdorp 15.30 uur ds. B. Labee; Lelystad 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. P.G. Heijkamp; Meeuwen 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Melissant 15.00 uur ds. P.D. den Haan; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 14.30 uur ds. D.W. Tuinier; Middelhamnis 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Mijdrecht 15.30 uur ds. G. van Manen; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur ds. A. Verschuure; Nieuw-Beijerland 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. L. Blok; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. G. van Manen; Nieuwerkerk 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. C.J. Meeuse; Nieuwe-Tonge 15.30 uur stud. M. Blok; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. B. Labee; Nisse 18.30 uur ds. S. Maljaars; Oostburg 17.00 uur ds. C. Harinck; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 10.00 en 18.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Oostkapelle 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. S. Maljaars; Opperdoes 10.00 en 19.00 uur ds. J.B. Huisman; Oud-Beijerland 9.30 uur ds. J. Mijnders; Ouddorp 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. K. Boeder; Oudemirdum 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. C. Hogchem; Poederrijen 14.30 uur ds. E. Bakker; Puttershoek 18.00 uur ds. H. van der Heiden; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 14.30 uur

ds. A.P. Baaijens en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Rotterdam-Alexanderpolder 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Rotterdam-Centrum 18.00 uur stud. H.J. Agteresch; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 15.30 uur stud. H.J. Agteresch; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Sliedrecht 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Spijkenisse 16.30 uur ds. J. Driessen; Sprang-Capelle 9.30 en 15.00 uur ds. H. van der Heiden; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 15.30 uur ds. A.J. de Waard; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. J. Schipper; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A. Schot; Utrecht 18.30 uur ds. M. Joosse; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur (H.D.) ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Wierden 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Woerden 10.00 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 9.30 en 14.00 en 18.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. J.J. van Eckeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwolle 15.00 uur ds. S.W. Janse.

DINSDAG 28 NOVEMBER 2017

Brakel 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Melissant 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Naaldwijk 19.45 uur ds. G. Hoogerland; Oosterland 19.30 uur ds. G. Pater; Oude-Tonge 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Terwolde - De Vecht 19.30 uur ds. B. van der Heiden.

WOENSDAG 29 NOVEMBER 2017

Aagtekerke 9.30 uur en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens en 14.30 uur ds. M. Joosse; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. A. Verschuure; Beekbergen 19.30 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Borssele 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Delft 19.30 uur (voor de zending) ds. G.J.N. Moens; Goes 9.30 en 14.00 uur ds. A. Schot en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; 's-Gravenpolder 9.30 uur ds. C. Harinck, 14.00 uur en 18.00 uur (H.D.) ds. J. Schipper; Hendrik-Ido-Ambacht 15.00 uur (huw. bev.) ds. M.H. Schot; Hilversum 19.45 uur ds. B.J. van Boven; Hoedekenskerke 10.00 en 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Kamperland 14.30 en 19.00 uur ds. B. Labee; Kapelle-Biezeling 10.00 en 18.30 uur

ds. W. Harinck; Kortgene 10.00 en 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Meeuwen 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Meliskerke 9.30 uur en 19.00 uur ds. S. Maljaars en 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Centrum 9.30 uur en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer en 14.00 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Zuid 9.30 uur en 19.00 uur ds. M. Joosse en 14.30 uur ds. A.P. Baaijens; Nieuwdorp 9.30 en 14.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nijkerk 19.30 uur ds. M. Karens; Nisse 9.30 en 14.30 uur ds. C.A. van Dieren; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Oostkapelle 9.30 en 17.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 9.30 uur ds. J. Schipper en 18.30 uur ds. J.J. van Eckeveld en 14.00 uur ds. J.J. van Eckeveld; Soest 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.30 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 19.30 uur ds. J. van Laar; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Westzaan 19.30 uur ds. F. Mulder; Wolphaartsdijk 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. G. van Manen; Yerseke 9.30 en 14.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zwijndrecht 19.45 uur ds. J.S. van der Net.

DONDERDAG 30 NOVEMBER 2017

Bodegraven 19.30 uur ds. A.T. Huijser; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. A. Schot; Oostburg 10.00 en 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Ouddorp 19.30 uur ds. D. de Wit; Poortugaal 19.30 uur (GBS-dienst) ds. M.T. Al-Chalabi; Terneuzen 14.30 en 19.00 uur ds. J. van Rijswijk; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. P. Mulder.

VRIJDAG 1 DECEMBER 2017

's-Gravenpolder 15.00 uur (huw.bev.) ds. C.J. Meeuse; Puttershoek 14.00 uur (huw.bev.) ds. M.H. Schot; Rheden 14.00 uur (huw.bev.) ds. F. Mulder.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 26 NOVEMBER 2017

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 uur ds. C. Harinck en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatorisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

Uniek in kostuums

Alle maten voorradig - Regular & slim fit

WILVORST ROY ROBSON
Benvenuto. BOSS
HUGO BOSS

KLEIN KLEDING Sliedrecht - Zierikzee

Voor alle in dit nummer genoemde
toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

WerkmetTalent.nl EELCO@WERKMETTALENT.NL	VACATURE PLAATSEN? 06-3633 4536	VOORHEEN: Refojobs
<ul style="list-style-type: none"> • APOTHEKERSASSISTENT / VIA FLYING EAGLE / DEN HAAG • PEDAGOGISCH MEDEWERKER / 10FORKIDS / DEN HAAG • HUISHOUDELIJK MEDEWERKER (OPROEPBASIS) / CEDRAH / MIDDENBURG • WOONBEGELEIDERS / SVRO / RIJSEN 		
PARTNERS: RMU, SIRJON, CEDRAH, FLYING EAGLE EN DRIESTAR EDUCATIEF		

Mattheüs 5:7

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Gorinchem, heeft met droefheid kennis genomen van het overlijden van mevrouw

E. Hakkenberg-van Arkel
weduwe van onze oud-predikant ds. D. Hakkenberg

Van 1990 tot 1994 heeft ze naast haar man en daarna tot 2007 met liefde en grote toewijding in ons midden mogen verkeren.
De Heere gedenke de kinderen, klein- en achterkleinkinderen in dit verlies, en heilige deze roepstem aan onze harten.

De kerkenraad voornoemd: ds. L. Blok, preses
A. van Hartingsveldt, scriba

Gorinchem, 13 november 2017

*"Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen,
ontfermt Zich de HEERE over degenen die Hem vrezen."*

Psalm 103:13

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Goes heeft met ontroering kennisgenomen van het overlijden van zijn oud-medebroeder

Kors Roggeveen

in de leeftijd van 84 jaar.

Gedurende 23 jaar, in de periode 1983 tot 2006, diende hij de gemeente in alle liefde en getrouwheid. Eerst acht maanden in het ambt van diaken en daarna als ouderling.

De God aller genade vertrooste en sterke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen in dit voor hen zo groot verlies. De Heere heilige deze ernstige roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, C. Hoogerland, preses
G. Geijtenbeek, scriba

Goes, 12 november 2017

Stichting Esveld, een reformatorische woonvoorziening voor jongvolwassenen met ASS, **heeft per direct plaats voor een jongere met autisme en een normale begaafdheid.** De woonvoorziening in Barneveld biedt jongeren van 18 tot 25 jaar (woon) begeleiding. Kijk voor meer informatie op: www.stichtingesveld.nl of neem contact op met dhr. M.A. van de Beek, 06 - 21 28 38 20 / voorzitter@stichtingesveld.nl

Begrafenisonderneming
de Jongh
Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begrafenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

H. de Jongh
D.D.E. Melieste
M.K. Ligthart
A.J. van Lieburg

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54
Waardenburg
0418 - 65 20 39
Werkendam
0183 - 70 10 17
Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland
0184 - 68 38 38

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

ORGELBOUW ADVIES COMMISSIE

een betrouwbare partner!

- NIEUWBOUW
- RESTAURATIE
- OVERPLAATSING
- ONDERHOUD

ook voor akoestische vraagstukken

Voor meer informatie:
Dhr. H. den Hollander
T (010) 435 44 35
E h.den.hollander@kliksafe.nl

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster

Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Ben jij Verpleegkundige?

Solliciteer dan via werkenbij.cedrah.nl

Cedrah
Wonen - Zorg - Diensten

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus Eminent
Domus Monarke
Cantilena enz.

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

Stolk Orgels

NIEUWERKERK A/D IJSSEL
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbedijkje
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

HET REILEN EN ZEILEN VAN ENKHUIZERS
A.D. 1500-1700

Van een pastoor als predikant en een goudsmid als prediker, een patriot als vechtersbaas, een edelman als geuzenleider, een burger als bevrijder, een avonturier als notabel en dichters als bestuurders meer nog een kleinzoon, een schilder een dienaar des Woords, een viertal zeehelden en een nederig leerling der Schriften.

Smit en Co,
boek- en kantoorboekhandel
Vijzelstraat 63-67
1601 NJ Enkhuiizen
0228 312 433
info@smitofficeideal.nl

368 blz. geb.
€ 26,50
excl. verzenden

NIEUWE JUBILEUM CD!

'Zingen van geslachten
tot geslachten'

50 jaar Mannenkoor Ethan
Yerseke

Job Oostdijk - dirigent
Pieter Heykoop - orgel

BESTEL NU!

www.ethanyerseke.nl
of 0113-573956

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie
aan kinderen, jongeren
en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl

psychosociale hulpverlening
& contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke
www.praktijkdenuijl.nl

voor
€15,-
geeft u al 3
kinderbijbels!

Stéphanos
www.stephanos.nl

Presentatie? 06 - 301 671 72 of
voorlichting@stephanos.nl

ANBI

Help een kind als Ernestine

aan eten en Bijbels onderwijs!

Ernestine uit Malawi is tien. Ze is straatarm en woont in een schamel hutje. Ze zorgt al jaren voor haar twee broertjes. Vaak eten ze maar één keer per dag. Het is haar droom om juf te worden en kinderen over de Heere Jezus te vertellen. Daarom wil ze graag naar school! Helpt u kinderen als Ernestine met voedsel, kleding, medische zorg en (Bijbels) onderwijs?

**Maak uw bijdrage over op
IBAN NL74 RABO 0335 3074 50**

t.n.v. Stichting Stéphanos
of doneer online!

Vakantiewoning **Haus Irmgard**
Geschikt voor groepen tot 30 pers.
Duitsland, Hunsrück.
0049 (0)1733912483
www.hausirmgard.nl

KLEIN KLEDING
SLIEDRECHT - ZIERIKZEE

Dames-, Heren en Kinderkleding
Voor iedere gelegenheid

Shop ook online
www.KleinKleding.nl

PASSIO
psychosociale hulpverlening
& begeleiding

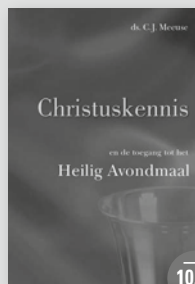
T 06-40 70 85 78
www.praktijk-passio.nl
zorgen voor beter

Geschenkboekjes van Gebr. Koster...

11,90

**UIT GENADE,
DOOR HET GELOOF,
NAAR HET WOORD**
Drietal preken
Behouden is alleen te
verkrijgen uit genade, door
het waar zaligmakend geloof
dat gefundeerd is op Gods
onfeilbaar Woord.
Geb. 94 blz.

10,90

CHRISTUSKENNIS
en de toeging tot het Heilig
Avondmaal
Wat is eigenlijk 'kennis van
Christus'? Wanneer heeft
iemand toegang tot het Heilig
Avondmaal? Dit zijn twee
zaken die in dit boekje
aandacht krijgen.
Geb. 80 blz.

11,90

MANASSE
Een vuurbrand
uit het vuur gerukt
Manasse wordt wel gezien
als 'een sadist van het ergste
soort'. Hij doet alles wat God
verboden had.
In Babels kerker wordt hij
echter als een vuurbrand
uit het vuur gerukt.
Geb. 104 blz.

12,50

**VERACHT, BEGEERD,
VERKREGEN**
Vier preken
Lessen uit de gelijkenis van
de verloren zoon tot waar-
schuwing van onbekeerden,
tot bemoediging van naam-
lozen en tot opscherping van
verachterden in de genade.
Geb. 120 blz.

deel 2

11,90

MIJNS HARTEN TOLK
DEEL 2
Samenspraak tussen een
geoeft kind des Heeren
en een van verre staande en
bekommerde.
Zij raken in gesprek
over de geschiedenis
van de melaatse.
Geb. 150 blz.

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
**Johannus Monarke
Content
Domus
Viscount
Mixtuur**
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavars)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

**Hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen**

Bij o.a.: ADHD • angst • burn-out • depressie • faalangst • fobie • gedragsproblemen • identiteitsproblemen • lichamelijke spanningsklachten • negatief zelfbeeld • onzekerheid • opvoedingsproblemen • paniek • piekeren • PDD-NOS • relatieproblemen • slaapproblemen • somberheid • spanning • stress • syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:
T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horsssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horsssen.com
www.van-horsssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Houtsnijwerk
Houtsnijwerk.nl

Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

Brand- en inbraak-
Telecommunicatie
Airconditioning
CV-onderhoud
Ventilatie
Loodgieter
Elektra
Beveiliging

AKTIE bv

Koeling in uw Kerk(gebouw)
Voor elk probleem? Bel AKTIE
Tel: 010-4517471
CO2 metingen
Advies en installatieburo
Voor een vrijblijvende offerte
aktie@kliksafe.nl

begravenisverzorging
Den Hollander

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

🏠 Mozartlaan 13
3131ES Vlaardingen
☎ 010 - 460 05 09
✉ info@tdenh.nl
🌐 www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar
verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

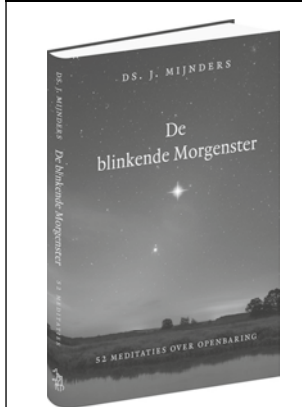
**Orgelmakerij
Boogaard**

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637
www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie - Stem- en onderhoudswerk

NIEUWE BOEKEN - ZOJUIST VERSCHENEN

DS. J. MIJNDERS
De blinkende Morgenster
52 meditaties over Openbaring. Deze meditaties bevatten veel schriftuurlijk, praktisch onderwijs. Ze wijzen heen naar Christus, de blinkende Morgenster.
gebonden | 33128677
221 blz. | € 14,90

DS. B.J. VAN BOVEN E.A.
Ware wijsheid
Dagboek uit de Spreuken van Salomo.
Op schriftuurlijk-bevindelijke wijze belicht een aantal predikanten diverse aspecten in het Bijbelboek Spreuken.
gebonden | 33128608
380 blz. | € 19,90

INGE VAN HELL-VAN DIJKE (RED.)
Bij de Bron
Bijbelse kernwoorden uitgelegd.
De duidelijke structuur maakt dit boek ook geschikt voor jongeren met autisme.
Vanaf ± 14 jaar.
paperback | 33128752
175 blz. | € 13,50

Er even tussenuit?
In het buitengebied van Rijssen.
www.bijdehoeverijssen.nl
Tel. 06 - 82 71 31 22

Waarom Paul Roescher?
Wij geven u twaalf redenen! **2**

Europa's grootste keus

Braziliaans eiken Keuken compleet zoals opgesteld en inclusief getoonde 3 apparaten.

Kraakprijs!
1564,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD
Totaal 17.500 m2 in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Den Hertog uitgeverij

AL ONZE UITGAVEN ZIJN OOK IN UW BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR

Elzenkade 6 - Houten
Postbus 150 - 3990 DD Houten

Tel. (030) 637 34 34
E-mail: boeken@hertog.nl

www.hertog.nl
info: www.uitgeverijdenhertog.nl

Nu verschenen bij De Ramshoorn...

Voorom teleurstelling
Wegens grote belangstelling kan boek snel uitverkocht zijn

Onze enige Troost

Ds. G.M. de Leeuw
Verklaring van de Heidelbergse Catechismus.
Actieprijs

55,-

na 31-12-'17 65,-

Den loop geëindigd

Ds. B.J. van Boven, ds. A.T. Huijser en ds. A. Verschuure
6 preken. Uitzicht op de hemelse heerlijkheid bij Jakob, Job, Simeon en Paulus bij het naderde levende.
Er is een duidelijke letter gebruikt.
Een mooi uitdeelboek!

17,50

Bij abonnement op themaprekenserie **12,50**

Boekpresentatie bij Den Hertog Middelburg DV 25 nov. 14.00 u

Onderzoekt de Schriften

Thirza Westerbeke
Bijbels puzzelboek met uitleg.
52 puzzels, 52 toelichtingen met gespreksvragen.
Leerzaam voor elk gezin.
Intekenprijs

9,95

daarna 12,50 en 2 stuks voor 20,-

Boekpresentatie Gr. J. van Nassauschool Gouda DV 1 dec.

Leven met een handicap

H. Anker
Autobiografie van iemand die ondanks zijn handicap toch veel voorrechten op mag merken.
Nu bestellen:

12,50

na 1 december 14,95

uitgeverij en boekhandel 'de Ramshoorn'

Lange Vorststr. 21 Goes

ook in de boekhandel

Tel. 0113-221909 info@ramshoorn.nl - www.ramshoorn.nl

Boekhandel De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl

Wordt er in uw kerk aan nieuw meubilair gedacht? Zijn er bouw- of verbouwplannen?

HOEKMAN levert door het hele land!

HOEKMAN
Kantoor & Project

Noordzandstraat 34 - 4401 CG Yerseke - T: 0113 57 29 07
E: info@piethoekman.nl - www.piethoekman.nl

Ambtskleding

den Engelsman & van Driel heeft een ruime keus in stijlvolle kleding

den Engelsman & van Driel

Voorstraat 15 - Sint-Annaland

Tel. (0166) 65 24 90

maandag gesloten, vrijdagavond koopavond

www.denengelsmanenvandriel.nl

Ben jij
Verzorgende-IG?

Solliciteer dan via
werkenbij.cedrah.nl

Cedrah
Wonen - Zorg - Diensten

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-5773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober) voor het buitenland*: € 150,00 per jaar *afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

de Saambinder Bewuste keuze

Ds. Labee over:

Bileam, profeet van satan of van God?

Was Bileam nu een profeet van satan of van God? Dienaren van satan kunnen toch niet profeteren?

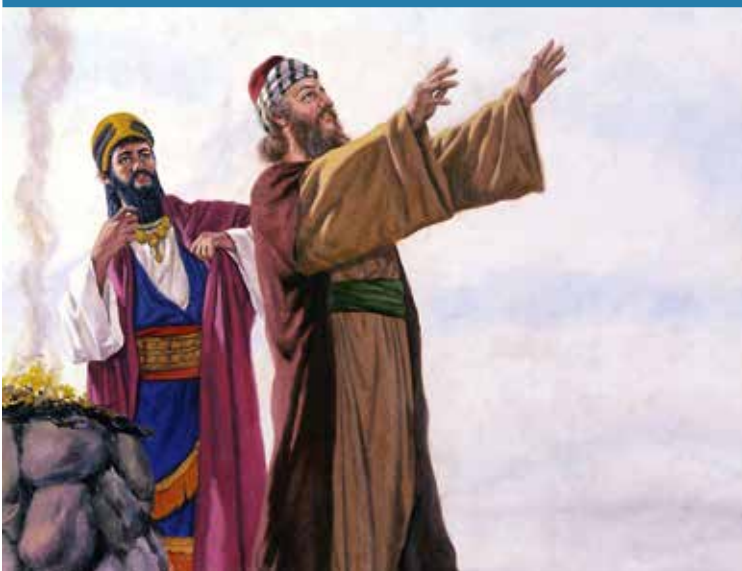
Valse profeten

Om met de laatste vraag te beginnen, de Heilige Schrift verwijst op meerdere plaatsen op dienaren van satan die profeteren! Zo horen we bijvoorbeeld de profeet Jeremia in hoofdstuk 14 vers 14 getuigen: 'En de HEERE zeide tot mij: Die profeten profeteren vals in Mijn Naam; Ik heb hen niet gezonden, noch hun bevel gegeven, noch tot hen gesproken; zij profeteren ulieden een vals gezicht, en waarzegging en nietigheid en bedriegerij huns harten'. Er zijn dus 'broodprofeten' die niet wettig gezonden zijn en op eigen gezag profeteren. Met vier scherpe uitdrukkingen wordt hun optreden hier omschreven: een vals gezicht, waarzegging, nietigheid en bedriegerij. Bileam wordt in de Bijbel (en in de kanttekeningen) een *voorzegger* of *waarzegger* én een *profeet* genoemd. Zijn naam komt maar liefst in acht Bijbelboeken voor en altijd in negatieve zin. Naast de uitvoerige geschiedenissen in Numeri, ook in Deuteronomium 23, Jozua 13 en 24, Nehemia 13, Micha 6, 2 Petrus 2, Judas en Openbaring. Daarnaast wordt er door onze vaders in de kantlijn verwezen naar Bileam. Er staat in het Spreukenboek (21 vers 27): 'Het offer der goddelozen is een gruwel; hoeveel te meer als zij het met

een schandelijk voornemen brengen!'. Kanttekening 63 daarbij luidt: 'Te weten, expresselijk voorhebbende enige boosheid daarmede uit te richten, en gelijk als God aanroepende tot een hulp van hun schelmerij. Zie hiervan een voorbeeld in Bileam'. Er is geen misverstand mogelijk: Bileam was een valse profeet, een dienstknecht van satan, die zich uitgaf voor een profeet van de God van Israël. Ons hart moest wel beven, want het klinkt zo echt in Numeri 22 (vers 18b): 'Wanneer Balak mij zijn huis vol zilver en goud gawe, zo vermocht ik niet het bevel des HEEREN mijns Gods te overtreden, om te doen klein of groot'. Maar het is zo terecht wat in de kantlijn (20) staat: 'Hieruit blijkt, dat Bileam enigmatermate de ware God gekend heeft ten aanzien van deze handeling; doch niet geheel noch oprechtelijk'.

Ware profetieën

Bileam wordt wel een gespleten man genoemd, een profeet met twee gezichten. Kostelijke dingen heeft hij gesproken, leerzaam en troostvol voor Gods volk. Tegelijk heeft hij Israël duivelse raad gegeven: 'een aanstoot voor te werpen, opdat zij zouden afgodenoffer eten en hoereren' (Openbaring 2 vers 14b). De Heere heeft deze man gebruikt om te spreken van de komende Christus. Dat is verreweg de heerlijkste profetie die God hem gaf uit te spreken in Numeri 24 vers 17a: 'Ik zal Hem zien, maar nu niet; ik zal Hem aanschouwen, maar niet nabij. Er zal een ster voortgaan uit Jakob, en er zal een scepter uit Israël opkomen'. Bileam heeft zoveel schoons gezien in de zegen die hij uitsprak - in plaats van de vloek - dat zijn ziel wel wenste de dood van de oprechte te sterven. Maar met zijn daden heeft hij betoond van het leven van Gods volk niets te moeten hebben. Bileam wordt ons tot waarschuwing in de Bijbel getekend om te laten zien dat iemand *vé*r kan worden ingeleid in de geheimen van Gods Woord. Uit zijn voorbeeld weten we dat iemand rijk kan spreken van God en van Christus. En met dat alles nooit zaligmakend verlicht is met de stralen van de Ster uit Jakob. 't Was dus een valse profeet die door de Heere ook gebruikt is om ware profetieën te spreken. Lezer(es), zullen we onszelf nauw onderzoeken?

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.